

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

PIGTRAAD

UDGIVET AF

KAMMERATERNES HJÆLPEFOND

AUSCHWITZ

BERGEN BELSEN

BUCHENWALD

DACHAU

HUSUM

NEUENGAMME

PORTA

RAVENSBRÜCK

SACHSENHAUSEN

STUTTHOF

FRØSLEV

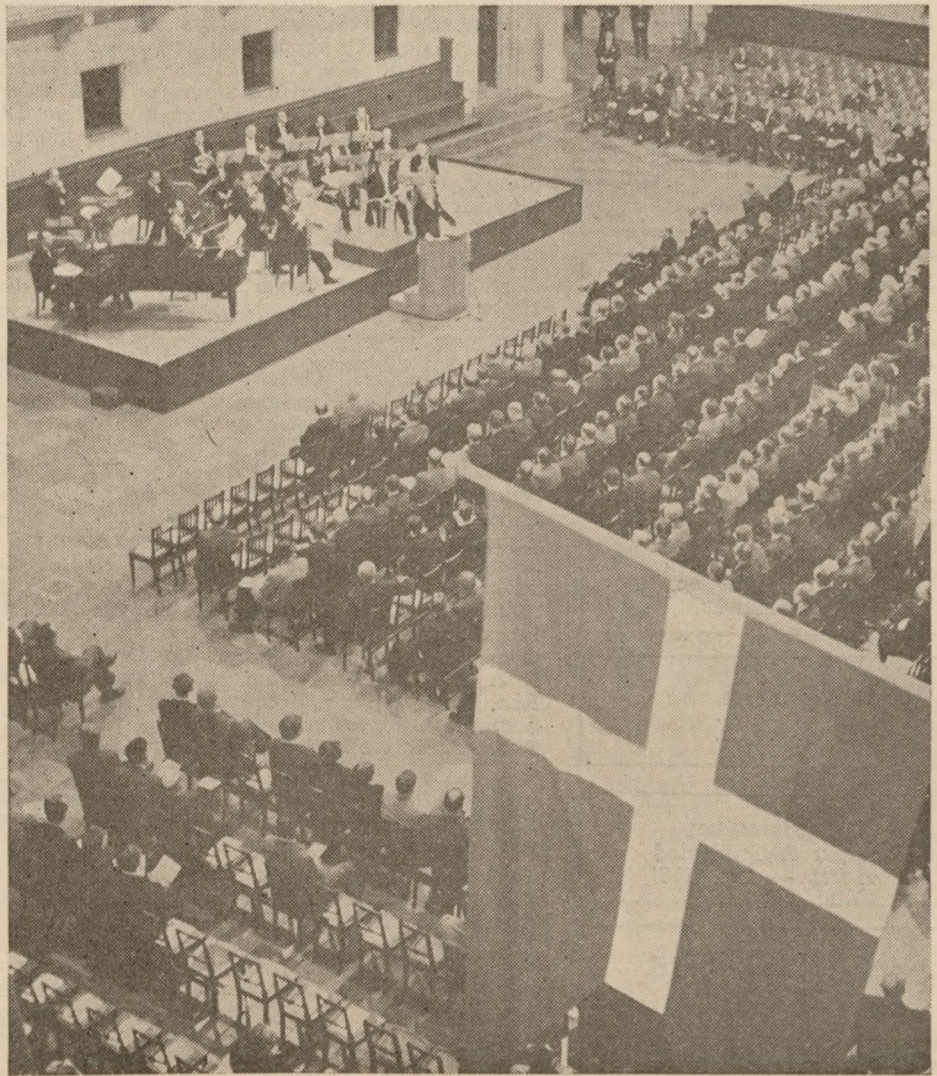
HORSERØD

SHELLHUSET

VESTRE FÆNGSEL

Da Københavns kommune på 10-års dagen for oprettelsen af vagtværnet bragte stadens tak.

KAMMERATERNES HJÆLPEFOND

stiftet 1945

PROTEKTOR: H.S. KGL. HØJHED, PRINS AXEL

Dalsgaards Magasin

Tlf. 97

Mørke

Hornslet Biograf

Hammel

Installations-Forretning

Tlf. Hammel 51

A. Sørensen's Maskinfabrik

H. M. Sørensen Eftf.
Hornslet

Engelsk Beklædnings
Magasin

Tingvej 10

Hornslet

Hornslet og Omegns

Laanekasse

Manufakturhandler

Sumborg

Hornslet

Svejstrup Hansen

Hornslet skotøjsmagasin
Tlf. 89

Hornslet Radio

Mølgård Andersen
Tlf. Hornslet 183

Johansen

Hornslet St.

C. Christensen

Urmager & Guldsmed
Hornslet — Tlf. 138

Hornslet Træindustri

E. Koefoed

P. A. Frederiksen

Farve- og Tapethandel
Frijsenborgvej Hammel Tlf. 147

Fondens kontor: St. Kannikestræde 10, Kbh. K. (kontortid 9—16).
Telf.: Om dagen Minerva 1336 om aftenen Ordrup 5075 — Postkonto 780.
Medlemmer: Iflg. fundatsens § 4 kan som medlemmer af fonden kun optages danske statsborgere, der grundet på aktiv indsats i frihedskampen i besættelsestiden har været indsat i danske eller tyske fængsler eller i danske eller tyske fange- eller koncentrationslejre. Danske sydslesvigere, der ikke har dansk indfødsret, men iøvrigt opfylder betingelserne, kan også optages, ligesom personer med norsk indfødsret, der har været bossiddende i Danmark og har øvet aktiv indsats i frihedskampen, også kan optages som medlem.

Formål: Iflg. fundatsens § 14 skal de midler, fonden har til rådighed til uddeling, fortrinsvis komme deporterede, sekundært alle de, der som følge af deltagelse i frihedskampen har været arresteret og interneret, til gode tilligemed disse sidstes efterladte. Kammeratskabshjælpen ydes til: 1) Kammerater, hvis helbred på grund af frihedskampen har lidt sådan skade, at de ikke økonomisk er i stand til at give deres børn den uddannelse, som de ellers ville have fået. 2) Børn efter faldne kammerater. — Beløbet skal fortrinsvis anvendes til at give børnene en uddannelse som den, deres fader ville have givet dem, hvis han var forblevet i live. 3) Tilskud til særlige formål udover de ovenfor under 2 nævnte til kammeraternes enker og børn. 4) Tilskud navnlig som hjælp til studieophold, rekreationsophold her i landet eller i de andre nordiske lande — og andre lignende øjemed.

BESTYRELSE

Forretningsudvalget:

Formand: Konsul, sagfører, Kaj V. Dahl, Vitus Berings Plads 1, Horsens.
Næstformand: Militærattache, Fl. B. Larsen, Stockholm.

Kasserer: Statsaut. revisor H. C. Steen Hansen, St. Kannikestræde 10, Kbh.
Leder af fondens kontor: Arkitekt H. Kornbeck, Ordrup Jagtvej 137, Charlottenlund, Ordrup 5075.

Sekretær: Tobakshandler Sv. Darling, Hillerød.

Den øvrige bestyrelse:

Damtoft, Aage E., præst, Vesterbro 76, Ålborg. Fosmark, Johs., overlærer, Redaktør af Pigtråd. Slagelsegade 9, 2., Kbh. Ø., Øbro 8537. Holt, Paul, seminarieforsøger, cand. mag., Århus. Jespersen, Otto, landsretssagfører, Søndergade 72, Århus. Johansen, P. A., arkitekt, Bernstoffslunds Allé 80, Charlottenlund. Kjeldsen, K., oberstløjtnant, Odense. Kæraa, Leo, tandteknikermester, Banegårdspladsen, Århus. Leth, O., bibliotekar, Johnstrupsvej 8, Sorø. Loft, Johs., gas- og vandmester, de Mezasvej 18, Århus. Mahler, P. E., førstelærer, Nr. Søby Skole, Nr. Søby, Fyn. Møller, Poul, fabrikant, Skive. Næsted, Børge, læge, Sadolinsgade 9 st. th., Odense. Olesen, Otto W., boghandler, Randers. Olesen, O., kontorchef, Grønnegade 18 A, Herning. Rambusch, H., landsretssagfører, Kongensgade 49, Esbjerg. Riis, Poul, pastor, Rosenvængets Sideallé 5, København Ø. Tria 3101. Schmidt, Otto, prokurist, Kolding. Thestrup, K. (M. F.), dommer, Herning. Thorsøe, Holger, købmand, Sønderborg.

BLADET PIGTRÅD

Organ for og udgivet af Kammeraternes Hjælpefond. Udkommer med 12 numre årligt. Abonnement 15 kr. pr. år (Girokonto 780 kan benyttes ved bestilling af abonnement).

SEKRETARIAT

Ekspedition, abonnements- og annonceafdeling, St. Kannikestræde 10, Kbh. K. (kontortid 9—16) Minerva 1336.

REDAKTION

Ansvarshavende redaktør: Overlærer Johs. Fosmark, Slagelsegade 9, 2. sal, København Ø. Telefon: Øbro 8537 (træffes bedst 17,30—18,30).

FORRETNINGSFØRER

Arkitekt H. Kornbeck, Ordrup Jagtvej 137, Charlottenlund. Telefon: Ordrup 5075.

TRYKKERI

Hak Jørgensens Bogtrykkeri, Ejby pr. Glostrup.

Afleveret til postvæsenet den 16. november. Trykt i 17.150 eksemplarer.

Indbydelse til syge og raske kammerater overalt i Danmark

Den 19. og 20. marts samles vi til et stort og smukt stævne i København. Alle forberedelser er truffet, således at vi allerede nu er i stand til at give det fuldstændige program i store træk, dog er det naturligvis endnu ikke muligt at oplyse, hvilke kunstnere, der kan deltage, — men vær forvisset om, at vi, ligesom tidligere, vil få en meget smuk og stilfuld fest. —

Vi regner med, at ialt 500 skadelidte kammerater skal være de raske kammeraters hædersgæster ved denne fest, og at vi naturligvis må afholde alle udgifter til rejse, hotel, forplejning, udflugt, festaften i Statsradiofonien, nødvendig biltransport m. v. — i henhold til program, der findes andetsteds i bladet. — Skadelidte kammerater fra København, vil blive indbudt til at deltage i hele fællesprogrammet, begyndende med modtagelsen på Københavns rådhus om lørdagen

kl. 15,10 og sluttende med festen i Statsradiofonien søndag kl. 19,50 — 21,30. Dog er kammeratskabsmiddag for de tilreisende søndag kl. 17,50 ikke med i Københavnernes faste program. Alle raske kammerater — der har været fanger, *grundet aktiv deltagelse i modstandskampen* er velkomne, men må naturligvis betale for de arrangementer de ønsker at deltage i, og de kan deltage i samtlige arrangementer på de nævnte vilkår.

Til et så stort arrangement kræves der naturligvis orden i tingene. Vi må derfor i god tid vide, hvor mange, der vil deltage i *hvert enkelt* arrangement, og der vil i næste nr. af Pigtråd (og de næste) findes spørgeskemaer. — Det er vanskeligt, ja umuligt for os at vide nøjagtigt, hvilke og hvor mange skadelidte, vi bør invitere. Derfor beder vi jer, syge eller skadelidte kammerater, om at sende os et par ord,

med nogle oplysninger, således at vi kan tage stilling til dit brev. Vi vil så nødig glemme nogen, så I må selv skrive. — Vi har jo kartotek over en mængde, og dem kender vi, men skriv alligevel.

Og jer — raske kammerater! — Hvis I kender een eller anden, som I mener bør inviteres, så send os et brevkort, og vi begynder straks at lave lister. I næste nr. af Pigtråd bringer vi mere stævnenyt — så tænk nu over det en måneds tid. —

Ja — du raske kammerat — tænk nu det hele engang igennem. — Du er rask, eller har genvundet dit helbred, men hvad med de mange andre, der nu gennem 10 år har kæmpet mod sygdom og små kår — slidt trapperne til diverse kontorer — mange af dem har tabt melodien.

Det er måske din sidekammerat i gruppen for 10 år siden, eller din nabo i sovekassen i koncentrationslejren, eller måske een, der ved sit glade smil og opmuntrende bemærkning under fangenskabets hjælp dig over et af de svage øjeblikke vi alle havde dernede. Ja, måske du har noget at sige ham tak for. . .

— Ja, — jeg ved det godt — man skal ryste den tid af sig. Vi kan ikke hver dag juble over, at vi er raske — jeg har hørt det sige nu og da. *Men* engang imellem — når man rigtig sidder og hygger sig og har det rigtig godt — kan det så ikke komme som et iskoldt gys, hvis man siger til sig selv: »Tænk, hvis det var dig, der havde mistet førligheden, mistet din gode stilling, var blevet rykket ud af den tilværelse, der er en selvfølge for dig. — — Ja — der er nu alligevel et og andet at minde — og at tænke på.

Hvor var det egentlig også godt — at greve Folke Bernadotte tænkte på dig for 10 år siden — ikke?

Men nu er der gået 10 år — en slags jubilæum.

Venlig hilsen
Giro nr. 780

PROGRAM

for

STÆVNET I MARTS 1955

I dagene lørdag den 19. og søndag den 20. marts arrangerer Kammeraternes Hjælpefond et stort stævne i København for tidligere koncentrationslejr-fanger med hustruer.

Også syge og invaliderede kammerater er indbudt og en væsentlig del af de udgifter, der er forbundet ved stævnets afholdelse (ialt 35.000 kr.) betales af de tidligere fanger, der har genvundet deres helbred, således at de skadelidte kan deltage aldeles gratis.

P. Lørdag den 19. ca. kl. 7,00.

Medlemmer af Buchenwaldklubben og Dachauklubben modtager gæsterne fra Århus- og Alborgbådene. Gæsterne køres i biler til deres hotel.

(Fortsættes side 261)

Carl Børgesen

BREDGADE 25 A — KØBENHAVN K.

AAGE HARTEL

Stockholmsgade 37

København Ø.

P. Carl Petersen's Eftf.

Banegaardspladsen 1

København V.

Brasiliansk Kaffe Kompagni

AKTIESELSKAB

Frederiksgade 19

IVERSEN & LARSEN ^{A/S}

Singulwatte The

KØBENHAVN K.

FIOLSTRÆDE 36

Niels Holst og Søn

Vinkelvej

Lyngby

Alfred G. Hassings Forlag ^{A/S}

København

H. B. Kroghs Eftf.

Chr. IX's Gade 1

København K

MEDOVA TEA ^{A/S}

København

P. Kl. 13,07 Medlemmer af Buchenwaldklubben og Dachauklubben modtager gæsterne fra Sydjylland, Fyn og Sjælland og gæsterne køres direkte til restaurant National Scala.

P. Kl. 13,30 KAMMERATSKABSFROKOST
sild — stort koldt bord — ost
øl og kaffe
10,50 kr. alt incl.
Musik ved politiorkestrets sekstet.

A. Kl. 15,10 Modtagelse på Københavns rådhus.
Program senere

Politiorkestrets 45 mand musicerer

A. Ca. kl. 16,00 kører alle i busser til Ryvangen.

A. Ca. kl. 16,20 Kransenedlægning ved monumentet.
Musik: Politiets blæsersekstet.

A. Ca. kl. 19,20

Dinér på National Scala — Holbergsalen
suppe — steg — dessert
øl — madeira — kaffe
kr. 17,00.

National Scalas orkester spiller fra kl. 20,30.

Søndag den 20. marts.

A. Kl. 8,30 Vi samles ved Helligåndskirken.

Kransenedlægning og kort højtidelighed.

A. Kl. 9,00 Bustur ad Strandvejen til Helsingør — Kronborg
og videre til Hillerød. Ankomst ca. kl. 12,00.

Frokost på hotel Leidersdorf

sild — varm ret — ost

øl — kaffe.

Kr. 12,00 + busturen 8,00 kr.

Ankomst København ca. kl. 15,00.

P. Kl. 17,50 Alle tilrejsende gæster.

KAMMERATSKABSMIDDAG

steg — dessert — øl.

Kr. 10,00.

Kl. 19,30 Alle gæsterne køres til Statsradiofonien.

A. Kl. 20 — 21,30 FESTAFTEN i STATSRADIOFONIENS KONCERTSAL
i henhold til særligt program (senere)

Billetpris: Fra 3 til 6 kr.

Efter festen køres de gæster, der skal rejse med Århus- og Ålborgbådene til havnen.

På skibene serveres the eller kaffe m/ brød.

NB. »A« gælder alle gæster, hvorimod »P« kun omfatter provinsgæsterne.

Bestyrelsesmøde i Kammeraternes Hjælpefond

Bestyrelsen for Kammeraternes Hjælpefond holdt — som tidligere nævnt — sit halvårige møde i Admiral Gjeddes Gård den 9. oktober.

Formanden, konsul Kaj V. Dahl, Horsens, bød velkommen og aflagde beretning.

Kassereren, statsaut. revisor H. C. Steen Hansen aflagde beretning om de økonomiske forhold. I beretningen fra feriehjemmet på Kegnæs blev det understreget, at særlig mange i sommer havde haft glæde af opholdet ved skov og strand sammen med deres familier.

Redaktøren af Pigtråd, overlærer Johs. Fosmark berettede om de bladmæssige forhold, mens lederen af fondens kontor, arkitekt H. Kornbeck fremlagde planerne for det store 10-års-stævne i 1955.

Til forretningsudvalget var alle valgene genvalg. Der behandledes en del ansøgninger om hjælp.

Buchenwald, box 8

Buchenwald, box 8 holdt sin årlige sammenkomst i »Grønningen« fredag den 5. november.

Dansksindet naziforfulgt anlægger sag

En naziforfulgt dansksindet sydslesviger er blevet afvist af erstatningskontoret i Kiel. Vedkommende, der arbejder og bor i Slesvig by har nu anlagt sag mod kontoret ved landsretten i Slesvig. Han har tidligere vundet en lignende sag mod Bonn-ministeriet.

L. Levison Junr.
Aktieselskab
København

Petersen og Lefevre
København

Ishøj Mejeri A/S
pr. Taastrup

Aktieselskabet
De københavnske Forstæders
Bank
Glostrup

Dansk Forsøvnings
Anstalt
Solbjergvej 24 Kbhvn. F

Centralvaskeriet
Sct. Knudsvej 8-10 Kbhvn. V.

C. W. Messerschmidt
Stolpegaardsvej 105 Gentofte

National Kasseapparater
Vimmelskafte 38 København K

»Det levende Lys«
Asp Holmblad
Blegdamsvej 104

Piano og Flygler
Poul Andersen og Co. A/S
Gl. Kongevej 102 Tlf. Ve. 4611
Vendersgade 27 Tlf. By. 4070

Heinrich Evert Junr. Eftf.
Linieranstalt
ANKER GODTFRESEN
Kompagnistræde 19 Telf. Central 4546

AAGE DAHL & CO.
Tapet en gros

Skandinavisk Linietrafik
Sct. Markusalle 3 København V.

JANSEN BENZIN

ROBERT LAMBER
Telefon 15004 - 15005 — Kultorvet 15 — København K.

Michael Frank A/S
HOLGER DANSKESVEJ 30, F.

A. MICHELSEN
KGL. HOF- OG ORDENSJUVELERER
GRUNDLAGT 1841

BREDGADE 11
KØBENHAVN K.

AKTIESELSKABET
Helsingør Væveri

RØRKÆR'S MAGASIN A/S
Nørrebrogade 43-45

H. Christensen & Søn A/S
København V.

Raske kammerater indbyder

deres skadelidte kammerater med kone til

STÆVNE

Den 19. og 20. marts 1955 i København

I dette efterår afholdes en

Foredragsrække

Emne

10 ÅR EFTER

v. arkitekt H. Kornbeck

Kammeraternes Hjælpefond

Der vises *Tonefilmen*

HJEMKOMSTEN

fra de tyske koncentrationslejre, velvilligst udlånt af den Amerikanske Ambassade, København. — Filmen omhandler befrielsen af fangerne fra de tyske kz-lejre og begivenheder i forbindelse hermed. (Filmen er forbudt for børn).

Udover udgifter til sal, annonce og månedskort til statsbanerne er alle andre ydelser gratis.

De ved foredragsrækken indkomne midler går ubeskåret til rejseudgifter, ophold m. v. for stævnets hædersgæster: Vore skadelidte kammerater, der også indbydes gratis til nedennævnte foredrag.

Billetpris: Aldeles efter behag — betales ved **udgangen**.

FOREDRAG OG FILMSAFTEN

er afholdt i følgende byer:

Kappel, Valsbøl, Flensborg, Kobbemølle (Sydslesvig), Ager-skov, Vejle, Herning, Nr. Søby, Hillerød, Ålborg, Horsens og Skive. —

Indtægten ved disse foredrag og indkomne direkte gaver har foreløbig sikret de første ca. 130 skadelidte kammerater. Der er planlagt en række foredrag i bl. a.:

Voldby ved Grenå d. 17. novbr.
Århus d. 27. november.
Varde, Ringkøbing, Oxbøl, Tirstrup m. fl.

Hvis hjemmевærnsforeninger, andre foreninger, højere skoler, organisationer el. lign. er interesseret i samme films- og foredragsaften i deres by, er der mange ledige dage i dec., jan. og februar. — Men jeg må have bestilling snarest.

Betingelserne er som anført: Betaling ved udgangen efter behag, dog et vist mindstebeløb, som kan afhænge af organisationens størrelse. —

— I Esbjerg var tilslutningen så stor, at ca. 50 måtte stå op, og endnu flere måtte gå, da der ikke kunne presses flere ind i salen.

Bestilling eller forespørgsel rettes til arkitekt H. Kornbeck.

Kammeraternes Hjælpefond
St. Kannikestræde 10 Kbh. K.

Tlf. Minerva 1336

fra kl. 9,30 — 15,30

Aften: Ordrup 5075.

N. C. Trykkeriet
Nørrebros Centraltrykkeri
Sydhavns Plads 4 S. V.
Tlf. C. 16505

Fr. Jensen's Bogbinderi
Pilestræde 52

FERDINAND HANSEN's
Trykkerier

Karl Fredskov
Bogbinderi
Frederiksborggade 1 B
Telefon Byen 3247

C. Reiermann's
Papfabrik
Amagerbrogade 114 — 116

Svend Christensen
Aut. Folkevogn- & Iso Forhdl.
Flensborggade 20 København V

Transmotor
Finsensvej 10 Kbhvn. F.
Transformere - Omformere
Central 5234 — 14108

Oliekompagniet
Rhenania
Aktieselskab
Nørregade 15 Kbhvn. K

Forsikringselskabet
«Nordeuropa»
Amagertorv 11 Kbh. K.

Gyldendalske Boghandel

Nordisk Forlag
AKTIESELSKAB

C. Clausen

DAMPSKIBSREDERI A/S

Hammerensgade 4,
København K.

L. Simon

KØBENHAVN

J. H. SCHULTZ A/S

Forlag

KØBENHAVN

Firma S. Friedländer's Eftf.

ST. KONGENSGADE 62,

København K.

A/S **QUARTUS**

Grafisk Afdeling

Vellykket møde i Sorø

Men der er også succes andre steder

Der holdes for tiden en række møder landet over med det formål at skaffe penge til det store kammeratskabsstævne i København i dagene 19. og 20. marts 1955.

Vi lader i dette tilfælde Ringsted Folketidende for 1. nov. tale, idet vi bringer bladets referat af mødet i Sorø den 31. oktober:

Det blev en gribende og alvorspæret aften for de mange mennesker, der i aftes havde efterkommet Sorø bykomites indbydelse til foredrag og film på hotel Postgården i anledning af, at det er ti år siden, krigsfangerne slap ud af de tyske koncentrationslejre. Det blev en aften, man vil huske længe, og som vil medvirke til, at man ikke vil glemme, at der er mange, som endnu ikke er i stand til at lægge den svære tid for ti år siden helt bag sig.

Aftenen indledtes med velkomstord af bykomiteens formand, seminarieforsøger Folmer Dam, der samtidig oplyste, at det netop natten til i går var ti år siden, gestapo hentede modstandsbevægelsens daværende byleder, bibliotekar Leth, og sendte ham den strenge vej til Dachau.

Bibliotekar Leth redegjorde herefter for Frihedsfondens og Kammeraternes Hjælpefonds funktioner og præsenterede aftenens foredragsholder, arkitekt H. Kornbeck, med hvem han havde været sammen under opholdet i koncentrationslejrene.

Arkitekt Kornbeck holdt et fængslende og manende foredrag om begivenhederne i Europa og specielt her i landet for ti år siden.

Modstandsbevægelsens opståen

Da han havde erindret om de vanskelige forhold, hvorunder vi alle levede i besættelsens svære år, beskrev han i jævne ord den følelse, der hurtigt meldte sig, og som resulterede i, at der langsomt, men sikkert skabtes først en passiv og senere en aktiv modstandsbevægelse

se i det danske folk, en bevægelse, der fra starten gav sig udslag i spredte aktioner, men som efterhånden blev samlet og organiseret på en så effektiv måde, at den danske modstandsbevægelses sabotagevirksomhed fra engelsk side blev betegnet som den mest virkningsfulde i hele det af nazisterne besatte område.

Taleren gav forskellige eksempler på den kolossalt omfattende virksomhed, der fandt sted indenfor modstandsbevægelsen overalt i landet, og fortalte derefter om sine

Personlige oplevelser

Det afsnit af hr. Kornbecks foredrag, der nu fulgte, var vel det, der greb tilhørerne mest. På en beskedent og meget gribende måde fortalte han om sine egne oplevelser, efter at han var blevet taget af tyskerne. Han talte ikke så meget om sin egen skæbne, som om, hvad han havde set og oplevet på den svære vandring fra Vestre fængsel til Frøslev, Dachau og Neuengamme. Hvad han her så af umenneskelighed og nød, er helt ufatteligt, og det var, som han sagde, ting, man helst ville glemme — og gerne skulle kunne glemme. Men vi, der slap hjem igen med vort helbred i behold, kan ikke glemme alle dem, der blev legemligt og åndeligt nedbrudt af den hårde medfart i koncentrationslejrene — for ikke at tale om de mange, der bukkede under for nazisternes grusomheder. Det er naturligt, at der under disse helt utrolige forhold, knyttedes så stærke bånd mellem lidelsesfæller, at de aldrig vil bryde.

Et andet Tyskland i dag

Taleren redegjorde herefter for sine observationer under sine hyppige rejser gennem Tyskland efter kapitulationen, og han sluttede sit foredrag med at udtale sin frygt for, at man i Tyskland allerede var ved at glemme den store nød, der

fulgte i nazisternes fodspor. Det var således hans indtryk, at tidligere aktive nazister satte sig på alle vigtige nøglestillinger i det tyske samfund — og hvad kunne dette ikke føre til?

Hjemkomst-filmen

Man så herefter den uhyggelige og åbenhjertige film, der var optaget af det amerikanske Information Service. Filmen lagde ikke fingrene imellem, men åbenbarede fuldstændigt den elendighed, der herskede i de tyske koncentrationslejre, da befrielsens time endelig slog. Og man så en mængde gribende og hjerteskrærende scener ved de medtagne fangers hjemkomst til familien i deres hjemland.

Kammeraternes Hjælpefonds formål

Efter filmen redegjorde hr. Kornbeck stilfærdigt for det hjælpearbejde, der siden befrielsen er udført af Kammeraternes Hjælpefond og Frihedsfonden, og meddelte, at man i marts til næste år ville samle alle tidligere koncentrationslejr-fanger til et stævne i København, og til dette stævne skulle man bruge midler, således at det kan blive gratis for de ca. 500 invaliderede kammerater, der findes her i landet. Taleren sluttede med at opfordre tilhørerne til ved udgangen at give et frivilligt bidrag til dette formål.

Med forsamlingens tilslutning takkede Folmer Dam foredragsholderen for talen og for hans uselviske indsats for Kammeraternes Hjælpefond, og man sluttede aftenen med at synge »Der er et yndigt land«.

Efter foredrag og film samledes en mere sluttet kreds, fortrinsvis bestående af tidligere aktive modstandsfolk til et fælles kaffebord, hvor man opfriskede oplevelserne for ti år siden, både hvad der var foregået her på egnen og andre steder, hvor de forskellige havde opholdt sig på dette tidspunkt.

Ved den foran omtalte indsamling ved udgangen fra salen indkom det smukke beløb af 328 kr.

Fabriken Waltrich
Finsensvej 12 Kbhvn. F.
Fa. 1975

Heinz. Jessen
Brønshøjholms Alle 45
Brønshøj

Rs. Madsen
Tømrermester
Holbergsgade 7 Slagelse

S. A. Jeberg
Smede- og Skilteværksted
Frederik d. 7. Gade 18
Tlf. Nora 9721

Brøndsholm
Guldbergsgade 8 Kbh. N.
Central 8350

**Nordisk Kartonage
Fabrik A/S**
Hessensgade 12 Kbh. S.

Azelholm A/S
Hannovergade 8
Københavns Central 9167

Fabriken Backerlon
Jens P. Dresen
Tagensvej 147
Tlf. Taga 5406 — 8735

F. P. Busse
Nørre Allé 23 Kbhvn. N.

Bogtrykkeriet
»Athene« A/S
Sct. Hansgade 3 Tlf. 11313

A/S H. Matzen
Chlicé - Stereotypianstalt
Knabrostræde 20 Kbhvn. K.

V. Hansen
Bogbinderi & Æskefabrik
Gothersgade 91

Reolan

KONGELYSVEJ 21 — GENTOFTE
Telf. Gentofte 3150

CYKLECOMPAGNIET A/S
Finsensvej 82 — Fa. 6464 — København F.

Lumex Røntgen
FREDERIK D. VII GADE 13 — NORA 3989 — KBHVN. N.

Blyantfabriken **VIKING**

Odin Clorius A/S
INGENIØRFIRMA
Vesterport — København V. — C. 8818

JOH. BASTIANSEN A/S
Stavanger Staal A/S
Nybrogade 24 København K.

MOSES & SØN, S. MELCHIOR
Strandgade 34 København

Wilhelm Hansen
MUSIKFORLAG — GOTHERSGADE 9-11, K.

Pirelli

HOLGER PRIOR A/S

København K.

KL Sachsenhausen

Journalist J. B. Holmgaard fortæller lejrens historie.

Arbeit macht frei.

Ja, im Krematorium drei.

(Franz Ballhorn, 34,734 KL Sh.)

III.

I koncentrationslejren Sachsenhausens første år blev dødsfaldene i lejren anmeldt til Standesamt Oranienburg og registreret der, ligesom tilfældet var med alle andre dødsfald i byen. Efterhånden tog dødsfaldene i lejren imidlertid til i uhyggeligt omfang, og da SS-lejrledelsen frygtede, at de civile funktionærer i Standesamt skulle snakke for meget herom, besluttede de at oprette et særligt Standsamt Oranienburg II, som fik kontorer i IKLs bygninger i kommandanturområdet i Sachsenhausen.

Chef for Standesamt Oranienburg II blev Hauptscharführer *Klein*. I hans kontor registreredes kun dødsfald. Der var ingen fødsler i KL Sachsenhausen.

Ved årsskiftet 1939-40 var de fortløbende fangenumre i Sachsenhausen som nævnt i sidste artikel nået op på 24.000. Et år senere var man nået op på 35.000, altså en tilgang på ca. 11.000 fanger i 1940 på et tidspunkt, hvor der kun var tyskere, czeker og polakker i lejren.

Antallet af fanger i lejren var i januar 1940 ca. 8300 og nåede flere gange i årets løb op over 12.000 for atter at dale til 10.577 den 24. december 1940.

Nøjagtige døds cifre for 1940 kendes ikke. I årets fire første måneder døde gennemsnitligt ca. 20 pr. dag, heraf 702 i januar. I tidsrummet 1. august 1940 til 17. marts 1941 blev der i lejren hængt og skudt 58 fanger.

430 frøs ihjel

På grund af den endnu forholdsvis ringe fangebestand, lå der i 1940 endnu kun 150 mand i hver blok, bortset fra jødeblokkene, hvor der var sammenstuvet 375 og senere 500 mand i hver blok.

Den 19. januar 1940 var en af

Sachsenhausens uhyggeligste dage. Lejren stod til strafappel i ti timer i hundekulde, og tallet på fanger, der frøs ihjel under appellen, opgives til 430.

Til illustration af den terror, SS-mandskabet dengang udøvede i lejren, kan nævnes en episode fra januar 1940. En af blokførererne, Scharführer *Sáthof*, en modbydelig sadist, væltede foran blok 44 en fange om i sneen og trådte ham så længe i hovedet, at manden tilsidst blev kvalt.

Nogle fanger, der opholdt sig i den overfor liggende blok 45, havde iagttaget udåden fra vinduerne, hvilket fik *Sáthof* til at flyve i rase-

ri. Han for ind i blok 45s B-fløj og ville have at vide, hvem der havde kigget gennem vinduet. Stueældsten, *Jakob Adorf*, Køln, svarede, at ingen kunne se ud af vinduerne, for de var frosne. Næppe havde han givet det svar, før *Sáthof* slog løs med sin knippel. En ældre polsk fange, der ikke forstod tysk, fik det ene øje slået ud af en støvle, som *Sáthof* kastede efter ham.

I april 1940 ankom der en transport fra Polen på 400 fanger, deriblandt flere katolske præster, som i blok 17 blev udsat for de uhyggeligste mishandlinger af blokførererne *Bayerle*, *Schubert*, *Knittler*, *Meierhofer* og *Fickert*. Midt i barakken stod der et smalt skab med tre døre og rum. En præst blev jaget ind i hvert rum, hvorpå SS-mændene væltede skabet. Derpå blev skabet stillet på hovedet, så fangerne også måtte vende hovedet nedad, og efter at det var blevet væltet endnu engang, rejste man det

Sachsenhausen benyttedes de første år efter Tysklands kapitulation stadig til fangelejr, og flere tidligere fanger fra nazitiden havde det uheld at havne i lejren igen. Nu er der ikke længere fanger i lejren, men den var så sent som i foråret 1953 stadig i de sovjetrussiske troppers besiddelse, og der var ingen adgang for tidligere fanger, der ønskede at aflægge lejren besøg. Billedet, der viser hovedindgangen til lejren fotograferet med et skjult mikrokamera, er indsmuglet fra østzonen.

Brdr. Christensens Fabriker ^{A/S}

Braaby

Rs. Madsen
Tømrermester

Holbergsgade 7 Slagelse

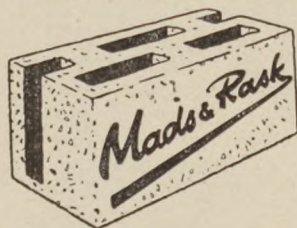
P. L. Hansens og Søns Smedie
Bredegade 18 Slagelse
Telefon 274

I. F. Corneliussen's Eftf.
Bogbinderi og Protokolfabrik
Indeh. Sv. Chr. Nielsen
Tlf. 221 Slagelse

Svend Bosin
Elektro- Mekanisk Etabl.
Slagelse

Carl Sams
Lædervarefabrik Slagelse

Fabriken »**HAKA**«
Fuglebjerg

Dalrose Tlf. 111

Johs. Nielsen
Vokstavlefabrik
Tune pr. Roskilde
Tlf. Tune 65

**Odsherreds Andels-
Svineslagteri**
Nykøbing, Sjælland

AKTIESELSKABET

Landbobanken i Slagelse

HANDELS OG LANDBRUGSBANKEN

Aktieselskab

Slagelse

Z. Epel's Eftf.

TELF. 313 - 314

SLAGELSE

Slagelse Kafferisteri
v/ Chr. Poulsen

**Fa. Ejner Petersen's
Skotøjsfabrik**
v/ H. Petersen
Antvorskov Slagelse Telf. 583

Vestsjællands Optik
Einar Lauritsen
Slagelse Tlf. 397

Gartnernes Salgsforening
Slagelse

KONTANTFORRETNINGEN

A/S I. P. Nielsen

SLAGELSE

TELF. 1993*

Glumsø Bageri
Emil Christiansen
Tlf. 28 Glumsø

Glumsø Brugsforening
Tlf. 90

Frederiksværk Bank
Frederiksværk

**A/S Frederiksværk
Trælasthandel**
Havnevej 7 Tlf. 6 og 12
Frederiksværk

**H. HANSENS
Møbel forretning**
Kordilgade 54 Tlf. 149
Kalundborg

Aktieselskabet
**Dansk Svovlsyre- og
Superphosphat-fabrik**

påny op. Da dørene blev åbnet, faldt ofrene bevidstløse ud med blodet strømmende fra ansigterne. Med kraniebrud blev de bragt til Krankenbau.

Mens disse torturscener foregik, blev de øvrige fanger splitter nøgne jaget ud i kulden. »*Euch Polenpak wollen wir unsere Kultur beibringen!*«, brølede SS-mændene.

En uhyggelig henrettelsesplads

I begyndelsen af 1940 blev der ved siden af krematoriet på Industriehof anlagt en henrettelsesplads, der bestod af en »Schiesstand« med alle mulige torturaffineringer. Een meter før kuglefanget var der en 20 centimeter dyb cementeret rende, stor nok til, at fangerne netop kunne anbringe fødderne der. Ofrene blev holdt fast i en slags gabestok, og over dem fandtes en transportabel galge. Når hovedet var anbragt i løkken, satte SSerne et drejespil i langsom bevægelse, så fangerne både blev kvalt og fik ryggraden knækket. Andre ofre blev skudt ned bagfra, heriblandt mange fanger, der kom direkte fra Gestapos hovedkvarter i Berlin eller fra Reichssicherheitshauptamt uden at have været igennem den indre lejr.

Hvorledes man dengang gik frem mod fangerne under arbejdet, frem-

går af en skrivelse fra 1940 fra Speer, hvori det hedder:

»Häftlingenes arbejdskraft skal udnyttes til det yderste. De Häftlinge der er særligt egnede som forarbejdere — kriminelle fanger (BV'er) skal foretrækkes — skal skoles efter forskriften og der må tages hensyn til deres legemskonstitution.«

I februar 1940 ankom *Ernst Fürst Hohenberg* til Sachsenhausen efter først at have tilbragt nogle år i Dachau og Flossenbürg. Hohenberg, der var en søn af den østrigske tronfølger *Franz Ferdinand*, der blev myrdet i Serajevo i juni 1914, fik arbejde i skrivestuen i Krankenbau. Han blev senere løsladt, men er i år død efter det knæk, hans helbred fik i Sachsenhausen. (Se nekrolog i »Pigtråd« nr. 4, 1954).

I maj 1940 skete to store begivenheder i Sachsenhausen. Den første var, at en mønstringskommission fra våbenmagten ankom for at mønstre alle tyske fanger af årgang 1900 med henblik på krigstjeneste. Undersøgelserne varede flere dage og foregik i blok 14. Flere blev skrevet op som anvendelige til krigstjeneste, men blev først langt senere indkaldt.

Præsident udløser kædereaktion af mord

En af hovedpersonerne i maj månedens anden begivenhed var den nuværende præsident i Tjcekoslovakiet *Antonin Zapotocky*, der ankom til Sachsenhausen i marts 1940. I den politiske afdeling, hvor alle fanger skulle igennem, traf han to landsmænd, der fungerede som tolke, den kommunistiske forlægger *Poul Prokop* fra Prag og en sagfører *Ivan Sekanina*, ligeledes fra Prag. Zapotocky havde en 100 Mark-seddel med sig, og for at SS ikke skulle have fornøjelse af den, stak han den til sine to landsmænd.

Da den største tilladte pengeseddel i lejren var på ti Mark, var det nødvendigt at få den vekslet. Dette hverv påtog forarbejderen i Politische Abteilung, en hamburger ved navn *Hermann Kronenberg*, sig. Han lod sedlen gå videre til SS-

Blockführer *Heinz Wiegand*, der vekslede den i kantine, hvorefter pengene blev fordelt til fem tolke i den politiske afdeling.

Om aftenen, da en Hauptscharführer reviderede kassen i kantine, studsede han over 100 Mark-sedlen og spurgte kantineforarbejderen, hvem der havde betalt med den. Forarbejderen, der intet anede om, hvor sedlen kom fra, svarede, at det var Blockführer Wiegand, der havde vekslet den.

Hauptscharführeren alarmerede derpå de to rapportførere, *Hermann Campe* og *Gustav Sorge* (»Eiserne Gustav«), som straks gik igang med en større undersøgelse. Blockführer Wiegand kom i arrest i bunkeren, og man tvang ham til at sige, hvorfra han havde 100 Mark-sedlen.

Natten mellem den 1. og 2. maj blev *Hermann Kronenberg* derpå myrdet. Man lænkede ham nøgen og rettede en iskold vandstråle imod hans hjerteregion, indtil han døde. Det varede 20 minutter, inden hjertet svigtede. Dødsattesten lød på hjertesvaghed og astma. Morderen var *Bugdalla*, et af lejrens værste udyr, der blandt fangerne kaldtes »Brutalla«.

Det næste offer blev *Prokop*, der blev slået ihjel nogle dage senere. Derpå kom turen til *Sekanina*, på hvem man brækkede armen. Han blev indlagt på Krankenbau, men inden han var blevet rask, begyndte mishandlingerne påny. Til en kammerat i Krankenbau havde *Sekanina* sagt: »Nu må jeg lære at bede«. En time senere begik han selvmord. Turen var også kommet til *Zapotocky* - hvis ikke det var lykkedes prominente socialistiske og kommunistiske fanger at lade ham »for-svinde« gennem Krankenbau, nye arbejdskommandoer og tilsidst på transport.

18 timers appel i regn og kulde

Den 21. oktober flygtede en polsk fange fra lejren, og man måtte stå til appel fra kl. 5 morgen til 23 aften, da engelske flyvere fra Royal Airforce fik appellen afblæst takket være luftalarm. Efter de 18 timers

Organisation Totenkopf

Andels-Osteriet
»Sjælland«
Ringsted

Sparekassen for Ringsted og Omegn

A/S Midtsjællands
Tørrecentral
Ringsted Tlf. 1700

RINGSTED ANDELS FJERKRÆSLAGTERI

Chr. Petersen A/S
Kolonial - Korn - Foderstoffer
Tlf. 87 Ringsted Tlf. 67

A/S Bryggeriet »Alliance«
RINGSTED

Agersted og Skou
Ringsted Tlf. 12

J. C. Frandsen Ringsted Dampmølle A/S

Helge Andersen
Sct. Hansgade 25 Ringsted
Tlf. 1335 Hess Støbegods

O. Marius Petersen
Ringsted Isenkramhandel
Tinggade 5 Tlf. 54

Ringsted Møbelmagasin
J. A. Nielsen
Ringsted Tlf. 293

Ahrent Flensborg
Boghandel - Papirhandel -
Bogtrykkeri
Ringsted Tlf. 10

Midtsjællands Møbellager
Carl Christensen
Ringsted

L. Chr. Jacobsen
Tlf. 345 Ringsted

Rahbek
Ringsted

Oskar W. Olsen
Bødtermester
Nørregade 22 - 24 Ringsted
Tlf. 1064

Th. og F. Rasmussen
Tlf. Ringsted 257

Sebber
Tlf. 14 Ringsted
Forretningen grundlagt 1830

Ringsted Jernstøberi & Maskinfabrik
AKTIESELSKAB

Knud Teilmann A/S
Ringsted Tlf. 25

Svend Klint
Guldsmed
Tlf. 188 Ringsted

Ringsted Mælkeforsyning
Dagmar Is
Ringsted

Johs. Clausen
Urmager og Optiker
St. Hansg. 6 Ringsted

Rich. Hansen
Slagtermester
Sjællandsgade 21 Ringsted
Tlf. 1215

Freidahl
Slagter- og Viktualieforretning
Sjællandsgade 4 Ringsted
Sct. Hansgade 7 Tlf. 1090

Nyholm
Herreekvipering
Drengetøj
Ringsted Tlf. 62

Brøgades Kødudsalg
Børge Rasmussen
Telf. 1177 Ringsted

A/S C. G. Petersen
Rønnedevej 6 Ringsted

Holten Langes
Trælasthandel
Aktieselskab
Ringsted

GREVE ANDELSMEJERI

pr. Taastrup

Skørpinge Brugsforening
pr. Flakkebjerg

Kählers Teglværk
KORSØR

Manufaktur — Trikotage
J. Geertsen
Halskovvej 40 Korsør

appel i regn og kulde blev flere hundrede fanger sendt på Revier. Næste morgen måtte de øvrige trække i deres våde tøj og gå på arbejde.

Den 9. november blev 33 polske fanger myrdet i Industriefhof efter ordre fra chefen fra SD. Forinden var de blevet klædt af foran Turm A, og deres numre blev skrevet med blækstift på brystet. Umiddelbart efter blev de i en lastvogn kørt til Industriefhof og skudt.

Juleaften 1940 var særlig uhygge-

lig. Foran det strålende juletræ på appelpladsen rejste man galgen, og efter appellen blev en polsk fange hængt. Mens liget svingede som en pendul for vinden, lød juleevangeliet fra lejrens højttalere: »Ære være Gud i det høje, fred på jorden og i menneskene velbehag.«

Af 1940's døde skal nævnes den frisiske digter og sprogforsker *Jens Mungård* fra Keitum på Sild (15. 2.) og *Max Brunnow*, Berlin, der blev myrdet den 10. februar.

(fortsættes).

Et besøg i Bergen-Belsen lejren i Tyskland

Af pastor K. O. Poort

Da jeg var til den store missionsfest i Hermansborg på Lyneborg hede, hvor der i år var samlet 16.000 mennesker, havde jeg i forvejen besluttet mig til at ville besøge Bergen-Belsen-lejren, som kun ligger 13 km vest for Hermansborg. Jeg havde i forvejen gennem en bekendt ladet forespørge hos den engelske kommandant i Belsen, om jeg måtte aflægge den jødiske kirkegård et besøg.

Stedet, hvor fangelejren for jøderne lå under anden verdenskrig, ligger ca. 2 km syd for Belsen pladsen er ca. 1 kvadratkilometer. På dette areal ligger mellem smukt spredt beplantning 30.000 jøder begravet, mest i massegrave.

På en tavle ved hver grav er antallet af døde angivet. For eks.: Her ligger 8000, eller her ligger 5000 eller 2500 etc. Enkelte grave på en græsplæne findes dog også, de har en mindsten på hver grav. Midt på pladsen er rejst en mindstøtte med inskription på hebræisk og engelsk; der står: Her dræbtes under anden verdenskrig 30.000 jøder af nazisterne.

Ved pladsens udkant mod syd-vest er rejst en lang mindemur, ca. 30 m lang og 4 m høj, og foran denne mur i 4m's afstand står en 25 m høj obelisk. På mindemuren er 9 forskellige lande nævnt, og som det første land fra venstre nævnes Danmark med følgende ord:

Danmark!

Forgæves har I ikke kæmpet!

De øvrige lande, som var nævnt med en længere inskription, var Belgien, Holland, Tyskland, Polen, Rusland, Norge, Palæstina og Italien.

Da jeg spurgte chaufføren, som var godt kende i Belsen, hvor de stakkels jøder var blevet holdt fangne, fortalte han mig, at så snart amerikanerne var nået frem til Belsen i foråret 1945, var de jødiske fanger blevet overført til de faste bygninger i Bergen-lejren og barakkerne afbrændt.

Det faldt os svært at forlade stedet, vejret gjorde vel sit dertil, da det var fint solskin. Der hvilede en forunderlig stilhed over stedet og talte sit tavse sprog til ens sind. Hvad her var lidt, og hvilke rædsels-scener, der havde fundet sted, kunne vi kun ane. Men jeg mindes, da vi læste indskriften på mindestøtten om de 30.000 jøder, der var blevet dræbt af nazisterne, da gjorde det et pinligt indtryk på en af damerne, hvis mand havde været præst i Hermansborg. Han var nu død, men havde været en ivrig modstander af nazismen.

Jeg havde medbragt en blomsterbuket i danske farver, som blev nedlagt ved mindemuren under Danmarks navn.

Chaufføren spurgte, om vi ikke havde lyst til at se den engelske

kirkegård nord for Bergen, det havde vi og vi kørte så derhen. Den er beliggende ved hovedlandevejen, der går fra Hamborg til Hannover, den er anlagt på en bakkeskråning. Her var alle de engelske soldater, som var faldet ved Tysklands og vor befrielse der på egnen, samlet og begravet på et sted, ca. 1000 grave med hver sin hvide mindesten. Det var smukt udført. —

Jeg gjorde chaufføren opmærksom på, at når vi i Danmark betræder en sådan kirkegård, så blotter man sit hoved til ære for de døde, det lod ikke til at behage ham.

Efter at vi havde dvælet en stund på kirkegården og nydt den smukke udsigt mod øst over Lyneborg hede, kørte vi tavse tilbage mod Hermansborg.

K. O. Poort.

Fra grænselandet til Sjælland

Lærer Peter Marcussen, tidligere Frøslev og Neuengamme har rykket sine teltpæle op i Gråsten og er flyttet til Karlslunde.

Marcussen var i nogle år lærer ved statsseminariets øvelsesskole i Haderslev.

Da den tyske pastor Peperkorn, kraftigt støttet af de tyske nazister, løb storm mod den danske grænse, rejste Peter Marcussen den sønderjyske og en stor del af Danmarks ungdom »til værn for grænsen« i De unges Grænseværn. Foreningen havde succes på kæmpemøder på Skamlingsbanken og i Gråsten samt andre steder.

Efter krigens afslutning rejste Marcussen en ungdomsskole i Gråsten. Den skulle have et nordisk sigte. Den ville imidlertid ikke rigtig gå, hvorfor bygningen er overdraget til andre formål. Marcussen fik embede ved kommuneskolen i Gråsten — men nu er han altså rykket ind i Københavns nærhed.

For de mange, der kender Marcussen og har lært at holde af ham, forekommer det ejendommeligt, at han skal kunne trives andre steder end i grænselandet, men det kan jo være, at hans tilpasningsevne også kan klare denne omplantning.

Th. Østergaards Eftf. A/S
Nykøbing Falster
Tlf. 43 - 743 - 1443 - 817
Autoriseret GM Forhandler

K. E. Petterson
Tværgade 6 Tlf. Nykøbing F 132
Aut. Elektro Installatør

Brdr. Justesen
Aktieselskab
Nykøbing Falster

F. Simonsen's Eftf
K. A. Hendriksen
Metalstøberi
Nykøbing F.

Poul Rasmussen
Snedkermester
Nykøbing F.

A/S De forenede Byggefab
Grønlundsvej 28 Telf. 1910
Nykøbing F.

Kjeldgaard
Fotograf
Jernbanegade 4 Tlf. 857
Nykøbing F.

A. Henriksen — B. Hejlesen
Statsaut revisorer
Nykøbing F.

Schrøder og Nielsen's Eftf.
Tapet og Farvehandel
Maribo

Pørtner og Søn
Tlf. 314
Maribo Sukkervarefabrik

Aktieselskabet
Maribo Trælasthan

Smukke møbler bedst og billigst
hos
A/S C. L. Jarvig
»Ved Aaen« Maribo
Tlf. 203 og 690

Jensen's Eftf.
Nykøbing F.

**Landbostandens
Sparekasse**
Nykøbing F

Orla Jacobsen
Aut. Gas- Vandmester
Tværgade 19 Tlf. 1773
Nykøbing F

Rohdan
Nykøbing F

H. O. Hansen's Eftf.
Nykøbing F

Aktieselskabet
P. Hatten og Co.
Maribo

Scala Bio
Tlf. 1000 Nykøbing F

**H. P. Jensens
Vognmandsforretning**
v. Ejnar Jensen
Strandmarken 4 Tlf. 915 - 916
Nykøbing F

KINO
Nykøbing F

Johns Aaen
Nykøbing F

A/S Nykøbing F. Bryghus

Lollands Bank A/S
Nakskov

International Transport
H. P. Therkelsen
Krusaa Tlf. 9454

C. W. Kranmann
Jern- og Staalforretning
Nykøbing F

Frugtlageret 1326
Nykøbing F

Fabriken »Guldborg«
Jernstøberi og Modelfabrik
Nykøbing F

H. O. Hansen's Eftf.
Nykøbing F

Holger Nicolaisen
Maribo

Laur Jensens Bogtrykkeri
v. Agner Jensen
Saxkøbing

E. Rheinländer
Nykøbing F

Saunte og Thomsen
Kolonial en gros
Nykøbing F Tlf. 1117

Hans Henriksen og Co. A/S
Nykøbing F

Henry Christiansen
Tømmerhandel
Haderslev Tlf. 22541

Douls Møbler
v/ Snedkermester P. Madsen
Padborg

Tysk galanteri

Det kan ikke bestrides, at der i undervisningen af børn, især de mindre, ofte opstår umiddelbare situationer, der kalder på smilet i langt højere grad end tilføddet kan blive, når talen er om aftenskoleundervisning. Og dog kan der også i denne form for undervisning opstå pudsige situationer.

Ved en aftenskole i en stationsby nord for Limfjorden havde læreren i 1942 en yderst fornøjelig oplevelse. Byen var ca. 40% belagt af de tyske besættelsesstyrker, og det var ikke nogen hemmelighed der på bjerget, at bemeldte lærer var udstyret med en endog meget kold skulder, der flere gange havde været ved »at gå af led«. Det havde bl. a. vist sig, at han, når han blev rekvireret som tolk, pludselig var enten meget syg, til trods for, at han havde passet skolegerningen hele dagen, eller at han desværre lige var cyklet ud til kirken for at øve sig på søndagens salmer. Det var derfor ikke noget under, at den stedlige hauptmann fandt det oportunt at lade et par af sine soldater besøge aftenskolens tyskundervisning, idet han havde regnet ud, at det vel på den måde skulle være muligt for et par opvakte hoveder

at få i hvert fald nogen kendskab til vort malabariske sprog. Om nogen egentlig indmeldelse kunne der selvfølgelig ikke være tale; men hans højhed ringede en dag og meddelte, at et par af hans folk så gerne ville have lov til at overvære undervisningen i tysk, idet det lå nær inden for deres interessesfære.

Nu kunne læreren selvfølgelig have sagt, at det kunne der absolut ikke være tale om. Resultatet af en sådan reaktion var imidlertid ikke til at overse. Taktisk klogere var det sikkert at gøre det hele så uforståeligt for de to germanere, at de selv ville indse det håbløse i at tilegne sig den danske tunge ad den vej. Derfor samtykkede han, og da undervisningsaftenen kom, også hauptmann'en spankulerende med to af sine soldater. En præsentation, der var så langt fjernet fra alle høflighedens og den konventionelle forms enemærker som vel muligt fulgte, og læreren begyndte sin undervisning. Den lod ikke til at interessere det tyske riges befuldmægtigede. Han klaskede snart sin monokel ind på brystet, lettede sig under tilpas militær larm, smækkede hælene sammen og overlod sine menige repræsentanter valpladsen. Læreren satte tempoet op. Satte det op i en sådan grad, at de lovligt indmeldte elever kun med opbydelsen af alle deres åndelige resurser kunne følge blot nogenlunde med.

Da pausen kom, var samtlige deltagere og læreren udmattelsen nær. Kun de to tyskere sad bredt grinende på deres pladser. Da man gik ud på gangen for at ryge en af datidens uhyrligheder indenfor cigaretverdenen, kom den ene af dem yderst beskedent hen og spurgte, om han måtte tale et øjeblik med læreren. Det var der selvfølgelig intet i vejen for.

»Ser De«, sagde han på fortræffeligt dansk, »vi er begge to, hvad De kalder wienerbørn, og taler begge to dansk. Det ved vor hauptmann blot ikke, og han får det heller aldrig at vide af vor mund. Vi meldte os imidlertid, da forespørgslen blev gjort, hvem der kunne tænke sig

at lære noget dansk. Men siden vi er her, kunne vi så ikke blive flyttet over på et andet hold?« Læreren stillede sig noget skeptisk med hensyn til, hvilket andet hold, der måtte kunne interessere, men det vidste d'herrer selv. »Har De ikke et engelskhold?« Det havde man, og således gik det til, at de to uvelkomne elever mødte op i et par måneder for at uddanne sig til tolke i dansk. At de med stor flid kastede sig over en repetition af det angelsaksiske sprog i dets nyeste udgave, kom sikkert aldrig deres foresatte for øre. De nåede ikke ligefrem at blive elskede — vel ikke engang populære — men det var de heller ikke ude efter. De kom ganske stille og anbragte sig i det fjerneste hjørne. Ingen tog notits af dem, de blev aldrig »hørt«, de sad der bare — også når skolens elever røg deres pausetobak.

Da to måneder var gået, skiftede værnemagten hele det lokale troppekongingent ud, men med posten kom et par dage efter et lille silkeflag — et Dannebrog — uden nogensomhelst følgeskrivelse. Engelskholdet var skrumpet ind med to mand.

-ann.

Vellykkede møder til fordel for stævnet i 1955

Der holdes for tiden en række møder landet over for K. H.s kammeratskabsstævne 1955. Vi bringer side 265 referatet af det vellykkede møde i Sorø.

Møderne har hidtil overalt været velbesøgt. Nogle steder måtte mange stå op, og andre steder måtte mange gå igen, da der ingen pladser var at opdrive.

Kunstværker til frihedskollegium

Direktionen for Ny Carlsberg-fonden, har overrakt bestyrelsen for Frihedskollegiet i Odense og Odense by to smukke kunstværker.

Møbler i 2 Etager
A/S Sydlandets Møbellager
Nexø

Hele Familien
velklædt paa Konto
— Bolette —
Antonigade 5 Rønne

**Aakirkeby og Omegns
Sparekasse**

JOHAN SØRENSEN
Bagermester
Kolby Samsø

Chr. J. Hey
Vestergade 5 ODENSE

Andelsvaskeriet
Taarup pr. Aarslev
Tlf. Davinde 40 - 250
Andelshaver eller ej
bliv v or kunde

K. Knudsen og Søn
Møbelhaandværk
Sdr. Næraa pr. Aaslev

Krog Jensen A/S
Autoriseret Ford Forhandler
Brønderslev Tlf. 222 - 223

Motor Compagniet
v. Frode Jensen & Lauridsen
Algade 14 Brønderslev
Telf. 92

**HJØRRING MØBEL-
OG MADRASFABRIK**

JOHS. HANSEN
Manufakturhandel Aakirkeby

Mathea Ipsen
Manufakturforretning — Tlf. Aakirkeby 212

Aktieselskabet Samsø Bank

SAMSØ ANDELSSLAGTERI
BALLEN

A/S DANSK CYKLEVÆRK
»Grand«
NR. AABY

Horne Trælasthandel & Møbelfabrik
HORNE FYN TLF. HORNE 5

Spare og Laanekassen
for
Bogense og Omegen

**Banken for Ringe
og Omegn**

**Vends m. fl. Herreders
Spare- og Laanekasse**
Nr. Aaby

Aktieselskabet
Langelands Bank

A/S Peder Nielsen
PEDERSHAAB
Brønderslev

Pedershaab Maskinfabrik A/S
BRØNDERSLEV

Aktieselskabet
Brønderslev Bank

Brønderslev Sparekasse

Johs. Andersen
Aut. General Motor Forhandler
Brønderslev
Tlf. 163 Tlf. 164

**CARSTENSENS
KLÆDEFABRIK A/S**
Brønderslev

Da Århus gestapo blev udslettet

Søndag formiddag den 31/10 holdtes i Århus universitet en mindehøjtidelighed i anledning af 10 års dagen for det engelske bombardement på gestapos jyske hovedkvarter.

Den 31. oktober 1944 brusede 24 RAF-bombere under ledelse af luftmarschal sir Basil Embry lavt ind over Århus. Fire bølger på seks maskiner lod deres bomber falde over Århus universitets kollegiebygninger, hvor gestapo havde hovedkvarter. Angrebet kom så uventet, at tyskerne ikke nåede at slå alarm, før angrebet var forbi.

Bombardementet kom på et tidspunkt, da gestapo-chefen, kriminalrat Schwietzgebél, havde samlet sine styrker i Jylland til rådslagning, og det menes, at 152 gestapofolk med chefen i spidsen, 32 schalburg-folk og stikkere og 46 tyske soldater mistede livet, da de to kollegier styrtede i grus.

Desværre ramte enkelte bomber universitetets hovedbygning, hvor danske arbejdere var beskæftiget, og 18 danske borgere mistede livet. Det var disse ofre, der blev mindet af universitets prorektor professor, dr. jur. Knud Illum, ved mindetavlen i universitets hovedbygning.

Højtideligheden overværedes af de dræbtes pårørende.

Fange både hos Hitler og Stalin

Margarete Buber Neumann, forfatterinden til bogen: Fange hos Hitler og Stalin, har besøgt København og holdt under besøget et interessant foredrag, dels om egne oplevelser i russiske og tyske k-z-lejre, dels om levevilkårene i Sovjet.

Kontakten med England under besættelsen

Lektor Jørgen Hæstrup, Odense, skal den 26. november ved Århus

universitet forsvare sin doktordisputats om den danske modstandsbevægelse, en afhandling med titlen »Kontakt med England i 1940—43«. De officielle opponenter bliver professor, dr. phil. Sven Henningsen, København, og professor, dr. phil. C. O. Bøggild-Andersen. Det ventes at kendte modstandsfolk vil opponere ex auditorio.

Disputatsen er kommet som bog og har vakt betydelig opmærksomhed.

Så skal vi tænke på julen

Julen må vist være en passende anledning til at sende en hilsen til de mange kendte og ukendte koner, kærester og mødre til fhv. kz-fanger.

Kun den, der selv har prøvet det, ved hvilket pres, netop denne kategori har været udsat for under og efter besættelsen.

Det er vel sandsynligt, at mødrene var dem, der havde det sværest *under* besættelsen, for hvad rammer vel en kvinde hårdere end de slag, der træffer hendes barn?

Til gengæld har de efter hjemkomsten — her tales kun om dem, der kom hjem — haft den fordel, som altid vil være en mors: Vissheden om, at hvordan det hele går, båndet mellem mor og barn, det holder altid.

Her har konerne haft det sværeste, fordi der til alle de mange svære ting som »hans« vakkende helbred, »hans« dårlige humør, vanskelige økonomiske forhold også uvægerligt af og til kom tvivlen om, om båndet mellem »ham« og »hende« nu også kunne holde ... eller snarere, om han ønskede, at det skulle holde.

I kender alle sammen enkelthederne i disse depressionsperioder — særlig, når en af kammeraterne er bukket under for følgerne af kz-opholdet, eller når modstandsbevægelsen sætter ind med et nyt fremstød, men husk altid på, at hvor umulig han end kan være i disse perioder, så har han det sværest

med sig selv. Så nager nemlig tvivlen ham! Var det ofrene værd? Det piner ham, at familien må være med til at betale den pris, som indsatsen kom til at koste. Husk på, han hører ikke til den type, der er indstillet på at lade andre betale for sig. Så var han jo ikke gået med!

Her er det, I må sætte ind! Fortæl ham, at det er naturligt, at vi alle hjælper at betale for de goder, han var med til at vinde for os alle.

Husk ham på, at de »gamle, forsigtige«, som var åh så kloge, de dør ud og bliver glemte. Men hans og hans kammeraters gerninger vil blive husket, ja de fortælles i dag med strålende øjne af børnene og de halvvoxne ... netop børnene, de forstår ... hvad betyder det så, hvad gamle og frygtomme mener? Det vil jo nemlig sige, at fremtiden vil forstå ... og så må vi naturligvis stå sammen i nutiden og klare de øjeblikkelige vanskeligheder. Glædelig jul!

ANN Kirk.

Aldersgrænse nedad for kollegianere?

I 4.-maj-kollegiets blad i Ålborg, kritiserer Lis Krunbach, der er medlem af kollegiets elevforeningsbestyrelse, at man optager kollegianere i 15-16 år alderen.

Hendes udgangspunkt er, at der kræves en vis modenhed for at være kollegianer. De helt unge vil fristes til at lade festerne og sammenkomsterne være hele tilværelsen, og de vil få meget lidt ud af opholdet, idet de får den tanke, at et sådant misforstået kollegieliv vil vise normen for deres senere tilværelse.

Man kan hertil føje, at en Benjamin eller to vel aldrig kan skade, men for mange af dem vil vel nok sænke arbejdsniveauet — til skade for dem selv — og til gavn for ingen.

Chr. Berthelsen
Installationsforretning
Hinnerup

M. P. Petersen
Slagterforretningen
Tlf. 20 Hinnerup

Radio - Cykler -
Eget Rep. Værksted
J. Jensen og Søn
Søndergade 19 Tlf. 48 Hinnerup

Aktieselskabet
Aarhus Privatbank
Hinnerup Afdeling

A. Buchhave
Vilten pr. Hinnerup

Midtjydsk Betonfabrik
Herning

Axel Hansen
Modestrikvarer
Herning

Ultra Reklame
Th. Nielsengade 93
Herning

Jens Krøjgard
Trikotagefabrik
Herning

Østjydsk Frøavlerforening
Odder

Christensen og Sønner
Sæby

A/S Sæby Paketfart

A/S HINNERUP
TRÆVARERFABRIK

C. W. S. Svineslagterier A/S
HERNING og SKJERN

Herning Trælasthandel
Herning

Tekstilarbejdernes Fagforening
Herning

**REKLAME OG
TRYKSAGER**
af enhver art

MIDTJYDSK REKLAME - BUREAU %

Bredgade 9 Herning Tlf. 1952

Th. Boyes Bogtrykkeri
Herning

A/S Georg Nielsen
Odder

Peter Spahr
Rosengade 46
Tlf. 90 Odder Tlf. 90

I/S Hydraulico
Odder Tlf. 557

Hotel Phønix
Odder Tlf. 28

Konkurrenten
O. P. Christensen
Odder

Hans Jensens Eftf.
Trikotagefabrik
IKAST Tlf. 24

HADSTEN MØLLE

H. C. Andersen
Møbel- og Inventar
Odder Tlf. 284

Trikohl Renseri
CITY
Odder

I. Sommer Pedersen
»Fotorama«
Odder

Motor Compagniet
Aut. General Motors Forh.
Odder Tlf. 540 - 570

**Odder Jern- og
Støbogsforretning A/S**

**JUNGS
BOGHANDEL**
STEPHAN AGGER

Skive

A/S C. O. JENSEN
Maskinfabrik
Brovst

Viby Gummifabrik A/S
Viby J

Egon Jeppesen
Norsgade 1 Aarhus

Peter Andersen
v. Donnerup Andersen
Guldsmedegade Aarhus

P. Crome
Civilingeniør - Entreprenør
Marselisborg allé 11 Aarhus

BIO
Brørup

Tagfabriken Phøniz A/S
Tagpap - Vejmaterialer
Vejen

Holsted
Spare- og Laanekasse

A/S Centraltrykkeriet
Vejen

Tage Johansen
Optiker - Urmager - Guldsmed
Tlf. 47 Holsted By

Knud Jensen
Aut. General Motor Forhandler
Holsted St. Tlf. 51 - 58

Marius Møllers Eftf. A/S

Telf. 544

Bogbinderi og Protokolfabrik
Rosenkrantzgade 23

Aarhus

SINDING & KNUDSEN

Murer & Entreprenørfirma

Søndergade 1 b

Aarhus

Telf. 35700

H. Jensen Skorup

SKRÆDERMESTER

SØNDERGADE 44, AARHUS

NOBILA

Strandvej 50 - Aarhus

HOTEL HIMMELBJERGET

A. Abi'dskov Nielsen

Telf. Gl. Rye 45

Lemvigh-Müller

& Munch A/S

Nordhavnen

AARHUS

G. MEIER-JÆGER

Kedelsmedie og Beholderfabrik, Maskinfabrik

Aarhus

AKTIESELSKABET

SKØDSTRUP - DENMARK

Produktion og Eksport af
Danish Blue Cheese

M. Lange
Forchromning
Strømmen 14 Tlf. 3108
Randers

Aktieselskabet
Adolph Borch
Storegade 7 Randers
Tlf. 2205 — 2206

C. O. Grandjean
Tlf. 55 - 75 Randers

A/S Sofus Nellemann
Aut. Ford Forhandler
Strømmen 27 Tlf. 3232 (4 Lin.)
Randers

Margarinefabriken BLUME
Randers

S. M. Andersen
Fredericia

N. C. Overgaard
Aut. Elektro Installatør
Prinsessegade 36 Tlf. 236

Søren Pedersen
Foto-Kino
Tlf. 335 (3 Lin.) Fredericia

Klakring Savværk

Sigurd Stenhøj I/S
Maskinfabrik
Barrit

Karl Hørsman
Hornslet Tlf. 142

J. R. SKIPPER
Tlf. 81 Hornslet

**Dansk Hydraulik Industri
Aktieselskab**
Juelsminde Denmark

Fabriken Credin
Juelsminde

De fleste gaar til **I.C.** I.C I.C I.C I.C
SØRENSEN

A/S VEJLE
MÆLKECOMPAGNI

Lind & Jørgensen I/S
Møller Jensensvej 2 A Tlf. 2470
Vejle

Anders Bach A/S
Havnens Nordside
Tlf. 385 - 386
Vejle

A S Carl Hansen's
Rutebiler
Vejle

Vejledalens Bageri
Aksel Kjær
Tlf. Vejle 714

Emulsion A/S
Juelsminde

1/2 Brdr. Brincker
Grejsdal Hammerværk
Grejsdal

Horsens Trælasthandel
Aktieselskab

HEDE NIELSENS FABRIKER 1/2
HORSENS

Svend Aage Bech
Stenderup Teglværk Stenderup St.

Hotel Færgegaarden
Juelsminde Tlf. 13

Vejen Andelsmejeri
og Flødefabrik

M. GAMBORG
Nørrebrogade 6 Tlf. 3311
Vejle

Th. Wattrup's
Uldvare- og Tæppefabrik A/S
Vejle

Bøje & Brøchner 1/2
Vejle

Tage Petersen Boligmontering
Paladsteatrets Passage Tlf. 2300
Vejle

C. F. Christiansens
CONDITORI
Tlf. Vejle 425 & 468

Grand Hotel
Vejle

A. Hassels Maskinfabrik
L. Christensen's Eftf.
Grejsdalsvej 21 Tlf. 160
Vejle

G. T. Laursen og Søn
Daugaard Kro
Telefon 15 & 44

V. Christensens Bogtrykkeri
Juelsminde

Hammel Mølle

K. Ammentorp Pedersen
Tlf. 66 Hammel

Hou Skibs- og Baadebyggeri

A. Petersen
Hou

**Hammel og Omegns
Brugsforening**

M. Christensen
Uddeler

Carl Olsen

Hammel

M. Heegaard

Tlf. 20 Hammel

Chr. Heegaard

Snedkermester
Hammel

Thorvald Nielsen

Handelsgartneriet
Tlf. 68 Hammel

Ingv. Nielsen og Søn

Maskinforretning
Tlf. 170 Hammel

Guldbergs Autohandel

Hammel Tlf. 275

K. B. Christensen

Hammel Telf. 193

**Stenhugger
A. W. Jensen**

Hammel

HAMMEL BANK

Filial af A/S Aarhus Privatbank

S. Frandsen

HØRNSLET

Hornslet Møbelfabrik

AKTIESELSKAB

Mørke Eksportslagteri & off. Slagtehus

A. M. Sørensen's Eftflg.

A/S Mørke
Møbelsnedkeri

A/M »Lykkestrup«
E. Christensen

Mørke

SØREN AÆN

Hammel

Hammel og Omegns Andels-Svineslagteri**J. P. HANSEN**

Korn & Foderstoffer

Hammel

Hammel

Damp - Sav - Høvlebænk
samt Tømmerhandel
G. P. Graversen

Thygesen

Herre- og Drengetøj
Fotoramakrydset
Hammel Tlf. 320

Fr. Lauridsen

Kolonial - Vin - Konserver
Hammel Tlf. 11

Hammel

Imprægneringsanstalt

Helgenæs Teglværk

Vesttysklands genoprustning

I vort indlæg i sidste nr. af »Pigtråd« (oktober 1954) bad vi udtrykkeligt bladets redaktør, overlærer **Johs. Fosmark**, om at tilbagekalde den af ham fremsatte urigte påstand, at »Modstandsbevægelsens Komité mod tysk Genoprustning« kun skulle have råbt højt i protest mod Vesttysklands oprustning, men fortiet, at oprustningen er fuldbyr-det i Østtyskland«. Og vi tilbød ham dokumentariske beviser for, at vi til stadighed har protesteret så vel mod østtysk som mod vesttysk genoprustning.

Uanset dette og uanset, at hr. Fosmark har kommenteret vort indlæg, har han ikke benyttet lejligheden til at tilbagekalde den urigtige påstand. Vi er skuffet herover og opfordrer ham endnu en gang til at gøre det. Vi har altid regnet med og venter stadig, at et blad som »Pigtråd« respekterer de almindelige regler for ordentlighed i debat.

Virgo Knudsen,
redaktør
R. Prytz
landsretsagfører

Hvornår har komiteen protesteret mod østtysk genoprustning?

Komiteen var fornylig medindbyder til et møde mod Vesttysklands genoprustning. Der var to talere, der påpegede det politisk uundgåelige i det, der nu er sket.

Det var svært for de to talere at få lov til at fremsætte og begrundede deres synspunkter — selv om de var indbudte.

Mon ikke mødets forløb kan overbevise de bedste blandt komiteens medlemmer om, at deres arbejde skal bruges i kommunisternes tjeneste.

Det kunne — nu da vi har sagen fremme — være interessant at høre, hvornår komiteen har gjort opmærksom på den hvidbog, der afslører den østtyske genoprustning.

Hvornår har komiteen forøvrigt protesteret mod det østtyske folkepoliti dens organisering som hær og dens kidnapning af politisk indsigtsfulde folk fra Vestberlin?

Polisk kz-fange anlægger sag mod Bonn-republiken

En tidligere polsk koncentrationslejr-fange, Kazimierz Osterowski, der nu er bosat i Göteborg, har besluttet at ville anlægge sag mod den vesttyske forbundsrepublik i Bonn. Ostrowski var under krigen fange i koncentrationslejren Alt-Garge, en udekommando fra Neuengamme, og vil af Bonn-republiken kræve erstatning for frihedsberøvelse og for mistet arbejdssevne.

Det bliver så vidt vides den første retssag af den art, der anlægges mod den vesttyske forbundsrepublik. Der er tidligere anlagt to sager mod I. G. Farben af jødiske fanger fra kz-lejren Auschwitz og Monowitz. Den ene af disse sager er endnu ikke afsluttet, mens der i den anden blev indgæet et forlig.

Ostrowski ønsker i anledning af sin retssag at komme i forbindelse med danske kz-fanger, der har opholdt sig i Alt-Garge på Lüneburger Heide. Han er også interesseret i at komme i forbindelse med danskere, der har truffet ham i Neuengamme. Ostrowski opholdt sig i Alt-Garge fra september 1944 til februar 1945 og i Neuengamme i februar og marts 1945.

Ostrowskis adresse er: Kolonigatan 9-12 A, Göteborg, Sverige.

100åriges livsvisdom

Dagbladet »Politiken« har bragt en reportage om besøg hos Danmarks 100-årige. Deres livsvisdom sammenfattes i følgende sætninger.

— Jeg kan ikke høre, hvad folk siger, men det skal man måske kun være glad for.

Ellen Petersen, Haderslev
(Danmarks ældste.)

— Det er bedre at yde end at nyde. Men det er alligevel en lykke, at vi gamle har vor forsørgelse.

Ingeborg Mogensen, Ålsrode.

— Så længe et menneske har nogen at snakke med, har det ingen grund til at klage.

Ane Katrine Nielsen, Silkeborg.

— Det er hårdt at være fattig, men det er værre at mangle et godt humør.

Kirstine Hansen, Juelsminde.

— Man skal kunne give væk. Og man skal kunne glæde sig over dem, der har det bedre.

Mads Kehlet, Agtrup.

— Det bedste for sundheden er at være optaget af sit arbejde og have noget at tro på.

Marie Magdalene Johansen,
Fredericia.

— Man skal ikke være bange for at arbejde eller for at spare. Men man er en tosse, hvis man ikke også tager de nydelser, tilværelsen kan give en.

Jens Petersen, Askeby.

Stor aften i Dachau-klubben

Dachau-klubbens efterårsfest den 31. okt. i Borgernes Hus havde samlet omkring 300 deltagere. Arveprins Knud havde glædet indbyderne med at komme til stede.

Beermann's ensemble havde første afdeling af programmet og Poul Reichardt sidste. — Han kom lige fra Det kgl. Teater.

Indhold

Indbydelse til syge og raske	259
Program for stævnet 1955	259
Vellykket møde i Sorø	265
K-Z Sachsenhausen III	267
Besøg i Bergen-Belsen	271
Fortællehjørnet	273
Fange både hos Hitler og Stalin 275	
Så skal vi tænke på julen	275